

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 15

Ljubljana, 15. oktobra 1950

Leto I.

Ali naj tudi sindikat prosvetnih delavcev menja svoje organizacijske oblike

V letošnjem letu so prosvetni delavci na svojih sejah in sestankih često razpravljali o vsebini in obliki svojega dela. Težnja, da bi to delo postalo čim bogatejše po svoji vsebini in čim bolj pestro po svoji obliki, izhaja iz sklepov in pobud resolucije III. plenarnega zasedanja CK KPJ O nalogah v šolstvu, iz sklepov XII. plenarnega zasedanja Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije, sklepov raznih množičnih organizacij v zvezi z decentralizacijo državnega aparata in družbene življenja in mnogih člankov v časnikih in časopisju, v zadnjem času pa še posebej iz razmotrivanja sindikalnih funkcionarjev na posvetu Centralne uprave Sindikata prosvetnih delavcev Jugoslavije v Beogradu.

Vprašanje reorganizacije Sindikata prosvetnih delavcev se postavlja zato, da bi imelo politično, družbeno in strokovno delo take oblike, ki bi čim bolj privlačile vse člane prosvetnih delavcev k poglavitnemu delu. V smislu referata tov. Džilasa, naj bi bil namen reorganizacije Sindikata prosvetnih delavcev tak, kakor ga je izrazil za področje šolstva v sledečih besedah: »Naše šolstvo si mora neizogibno osvajati sodobne duhovne in materialne pridobitve drugih narodov, toda tako, da bo vzpodbuda, ne pa cokolj za njegov lastni napredek.«

Prosvetni delavci Slovenije so v vseh svojih osnovnih organizacijah preučevali ta problem prav iz vidikov tiste metode dela, da »velike nadaljnje korake k razvoju pedagoške teorije lahko storimo samo na podlagi prakse tisočih prosvetnih delavcev, njihove idejne rasti na dolgi in vztrajni borbi za splošno idejno preobrazbo« (Džilasa).

Karakter sindikalnega dela prosvetnih delavcev se brez dvoma razlikuje od dela ostalih sindikatov, predvsem pa se razlikuje od dela produktivnih podružnic. Zaradi posebnih nalog, ki jih vrše prosvetni delavci pri svojem vzgojnem, znanstvenem, kulturnem ali političnem delu, je Sindikat prosvetnih delavcev za Slovenijo to delo v letošnjem letu prilagodil takim oblikam sindikalnega dela, ki različnim njegovim podružnicam odgovarjajo. Za kulturne delavce je uvajal na kulturnih ustanovah drugačne oblike in drugačen način dela kakor za podružnice šolskih ali političnih delavcev. Na podeželju pa so odbori prosvetnih podružnic zopet samostojno prilagovali svoje delo tistim oblikam, ki so uspešnejše od oblik dela v mestih. Tako so n. pr. podružnice na visokih šolah, v gledališčih, pri filmu in radiu ločile sestanke ali študij administrativnega in tehničnega osebja od sestankov znanstvenega in umetniškega osebja pri obravnavanju vseh vprašanj, ki se tičejo samo enih ali drugih. Pri tej notranji reorganizaciji so se ločile ali osamosvojile tudi mnoge podružnice, ki so bile zaradi delovnih nalog povsem svojstvene.

Pri nas sta se v sindikatu prosvetnih delavcev že dalj časa pojavljala predvsem dva organizacijska problema. Prvi je v tem, ali ne bi kazalo ločiti tako imenovanih šolskih delavcev od kulturnih delavcev v gledališčih, filmu, radiu, muzejih, knjižnicah, na akademijah in kulturnih ustanovah, drugi pa, ali ne bi kazalo ločiti političnih delavcev od obeh ostalih.

Za ločitev političnih delavcev od šolskih in kulturnih so se zavzemale skoraj vse podružnice prosvetnih delavcev iz organizacijskih principov, češ, da so politični delavci ovira v prosvetnem sindikalnem razvoju, ker neredno sodelujejo na sestankih, neredno poročajo, neredno plačujejo članarino in slitno. Za enotnost z ostalimi prosvetnimi delavci pa govori vsebina njihovega dela, ki je v prosvetnem sindikatu v vzgoji in prevzgoji ljudi skupna vsem trem skupinam, potreba po boljših povezavi in po boljših medsebojnih odnosih, ki so jih ponekod ovirala napačna stališča nekaterih prosvetnih sindikalnih funkcionarjev, ki niso znali ločiti kompetenc in vloge sindikata od vloge funkcionarjev in uslužbencev političnih organizacij, češ, da so razni komiteji, glavni odbori ali ministrstva itak njihovi »nadrejeni« forumi.

Kulturni delavci imajo s šolskimi delavci še mnogo več skupnih interesov. Podružnice raznih kulturnih ustanov, muzejev, akademij, glasbenih in slikarskih šol, pa tudi podružnice radia imajo s šolstvom nepo-

sredne vzgojne in izobraževalne interese. Mnogi šolski delavci so stalni sodelavci kulturnih ustanov, razen tega so znanost, kultura in šolstvo med seboj ozko povezani prav po svojem kulturno-vzgojnem poslanstvu, po medsebojnih stikih pri individualnem in pri kulturno množičnem delu. Za enotno zvezo govori še nizko število članov podružnic kulturnih delavcev, dočim govore za osamosvojitve v lastno zvezo upravni principi in posebnosti strokovnega poglobljanja ter kolikor so s tem v zvezi, tudi personalna vprašanja in povezava kulturnih delavcev iz vseh republik.

Podružnice kulturnih delavcev in zastopniki raznih društev kulturnih delavcev so se na svojih sestankih doslej zedinili v tem, da pri eventualni ločitvi od Sindikata prosvetnih delavcev vztrajajo na tem, da ostanejo kulturni delavci gledališč, radia, filma, filharmonije nedeljni in da bi bil brez pomena tudi poseben sindikat upodablajočih umetnikov.

Pozdrav prvemu povojnemu pedagoškemu kongresu

Jutri se sestanejo na Bledu vsi vidnejši pedagoški delavci Slovenije in zelo številne delegacije pedagoških delavcev iz drugih republik k svojemu prvemu povojnemu kongresu. In to je zelo pogumno dejanje, ako pomislimo, da imamo za seboj šele pet, oziroma največ sedem let praktičnega dela, odkar smo pričeli reorganizirati šolski sistem in odkar smo vskladili vzgojni in izobraževalni smoter z načeli naše nove stvarnosti, in pa, da je bilo treba večino naših pedagoških delavcev šele postopoma privedi z njihovih idealističnih osnov na pozicije znanstvenega materializma. Naravno je torej, da vsi problemi še zdavnaj niso razčiščeni in da zato ta prvi kongres ne sme biti zgolj manifestacija, ampak bo moralo vseh pet dni biti posvečenih najbolj naporemu delu. Šolski delavci širom Slovenije žele, da bi jim dala tako

Posebno vprašanje se pojavlja v zvezi z nameravano osamosvojitvijo sindikalnih podružnic univerze in ostalih visokih šol. Čeprav ima delo univerze in visokih šol tudi znanstveni karakter, je vendar delo vseh visokih šol najožje povezano s pedagoškim delom. Dočim je sindikalna dejavnost na ostalih univerzah v naši državi zavzemala doslej večinoma toge in nepriladne oblike, v katere se je učno osebje nerado vključevalo, se je delo univerzitetnih podružnic v Sloveniji ugodno razvijalo spričo svojstvenih in elastičnih oblik, ki so jih podružnice samostojno uvajale. Mnenje članstva glede ločitve univerzitetnih podružnic od Sindikata prosvetnih delavcev in ustanovitve samostojnega sindikata je, da to vprašanje ni aktualno, ako pa od tega vseeno pride, stoji vse podružnice na stališču, da morajo ostati univerza, visoke šole, Akademija za znanost in umetnost ter narodna in univerzitetna knjižnica nedeljivo v eni zvezi. Delo Narodne in univerzitetne knjižnice se sploh ne da in ne sme ločiti od ostalih visokošolskih ustanov, ločitve Akademije znanosti in umetnosti od ostalih univerzitetnih podružnic pa je zaenkrat nezaželeno zaradi premajhnega števila članstva in zato, ker so člani skupine Akademije znanosti in umetnosti večinoma tudi stalni sodelavci na univerzi. Edini resen problem je v tem, kako doseči boljše in neposrednejšo povezavo z ostalimi sorodnimi ustanovami v državi.

Ideološke, strokovne in družbene osnove članov Sindikata prosvetnih delavcev so v Sloveniji narekovale težnja, da ostanejo šolski delavci nedeljivo v enem sindikatu. Sprostitve ustvarjalnih sil in borbenost prosvetnih delavcev sta dobili največjo oporo prav v enotni organizaciji, za katero so se borili že v bivši Jugoslaviji in katera zaradi enotnih, vzgojnih in strokovnih principov ter zaradi enotnega šolskega sistema tudi danes najbolje odgovarja potrebam graditve socializma. Članstvo šolskih podružnic prosvetnih delavcev se je brez izjeme izreklo za enotno organizacijo, ki ima vse pogoje za napredni razvoj našega

šolstva, sklicujoč se pri tem na Džilasovo ugotovitev, da je »naše šolstvo, ki ga na splošno prepajata duh in ideja socializma, prežeto z njim na konkreten, svojski, originalen način, ki temelji na zgodovinskem razvoju naše dežele, na njenih pogojih, tako zgodovinskih, gospodarskih in kulturnih kakor tudi notranjih in zunanjih.«

Drugo važno vprašanje, ki se pojavlja pri reorganizaciji Sindikata prosvetnih delavcev je v tem, ako ne bi kazalo ločiti od članstva prosvetnih delavcev tehnično, administrativno in pomožno osebje. Dočim je doslej v sindikatih veljal enoten organizacijski princip, da obstaja pod eno upravo ena sindikalna enota z vsem pripadajočim osebjem, nastaja zaradi uspešnega dela na kulturnem in šolskem področju v tem poseben problem. Čeprav ima pomožno osebje svoje posebne interese in je tudi njihova izobraževalna raven drugačna od ostalih članov, ostajajo glede skupnih kolektivnih ali individualnih prilik mnoga

plenarna zasedanja kongresa kot vsa zasedanja njegovih sekcij čim več odgovorov na množična vprašanja, ki se dnevno iz naše prakse in teorije porajajo, od svojih uspešnih praktikov, ki jih na tem kongresu zastopajo, pa pričakujejo, da bodo problematiko kongresu tudi pravilno nakazali. Kongresno gradivo bo našim šolnikom dragoceno ne samo zato, ker je ni stvari, ki bi bolj živo zadevala v njihov interes, mimo te, ampak tudi zato, ker ga bodo po nasvetu republiškega odbora Sindikata prosvetnih delavcev osnovne sindikalne organizacije sprejemale letos v svoj študijski program. Zato smo prepričani, da bo gradivo s kongresa tehtno in konkretno. V tej vezi pozdravljajo prosvetni delavci vse udeležence, še posebej pa drage goste iz ostalih naših republik in iz slovenskega zemeljsstva.

področja, ki so celotnim kolektivom ustanov ali šol skupna. To so področja državne, osebne, higienske zaščite, vprašanje enotne ureditve šol in ustanov, skupnih akcij in navsezadnje tudi zavesti o solidarnosti in povezavi delovnih ljudi istega kolektiva. Take zadeve se morajo urediti tudi z notranjo reorganizacijo posameznih podružnic, in so to mnoge podružnice v Sloveniji že doslej same tako uredile, ko so ločile študij, strokovno delo, vprašanje preskrbe, sistemizacije, in na posebnih sestankih in posvetih taka vprašanja ločeno obravnavali s tehničnim, administrativnim ali učnim osebjem. Upoštevati je treba, da je delo marsikaterih edinic (n. pr. v gledališčih, pri radiu, na visokih šolah) neločljivo, to se pravi, da tehnično in administrativno osebje dela istočasno z ostalimi pri konkretnih nalogah. Tudi v tem se zrcali visoka zavest članov sindikata skoraj vseh naših znanstvenih podružnic, da so se izjavile proti delitvi članstva v različne zveze. Sicer je tehnično možno organizirati samostojne podružnice pomožnega osebja prosvetnih delavcev v večjih mestih, na terenu pa bi bilo dosti težje. Za splošno sindikalno dejavnost bi bilo ustanavljanje takih mešanih podružnic iz pomožnega osebja različnih ustanov tudi resna ovira, ker bi bile ločene od svojih matičnih ustanov. Tudi zaradi načel, ki jih v svojem referatu izvaja tov. Džilasa, da »mora naše šolstvo prevzemati duh borbe za zgraditev socializma, povezano mora biti z naporom vsega ljudstva, da bomo čim učinkoviteje in čimprej dosegli družbeno ureditev, v kateri ne bo izkoriščanih in izkoriščevalcev«, so se prosvetni delavci izrazili za nedeljivost članstva ene uprave in ene sindikalne zveze.

Končno se pojavlja glede na boljše uspeh sindikalnega dela prosvetnih delavcev tudi vprašanje, ali ne bi bilo umestnejše organizirati sindikalno delo v obliki strokovnih ali stanovskih društev. Doselej že obstajajo mnoga strokovna društva (zgodovinarjev, matematikov, filmskih delavcev, bibliotekarjev, inženirjev in tehnikov itd.), ki črpaajo svoje članstvo iz raznih ustanov. Ta

Dvigajmo kvaliteto svojega dela

Kakor je za materialno izgradnjo socializma potrebno poznati ekonomsko bazo graditve in biti prepričan v zmago črtane poti, tako mora vzgojitelj novega človeka biti seznanjen z našo gospodarsko potjo, s cilji kulturne politike, z vzgojnimi smotri svojega dela.

Ali pa naši vzgojitelji ustrezajo v vsem tem nalogam? Dobro so se seznanili z resolucijo III. plenuma CK KPJ. Pouk v naših šolah je bolj uspešen, znanje se dviga. Naši vzgojitelji čutijo potrebo po stalnem izpopolnjevanju. Sindikat dviga politično in strokovno znanje prosvetnih delavcev. Ob konzultacijah smo ugotavljali velik napredek v poznavanju naše politične problematike, našega razvoja in naše perspektive. Nismo pa še dosegli, da bi se to znanje preneslo v dnevno vzgojiteljevo delo. Res je, da je bila snov našega študija obsežna. Videti pa je, da smo svoje delo sablonizirali, da nismo vselej zasledovali cilja, ki ga naj ima študij, to je: iz obsežnega gradiva izluščiti, kar nam je najbolj potrebno pri vsakodnevnem delu. Nismo prilagodili študija specifičnim potrebam okolja, v katerem delamo, problemom, ki jih najčešče srečujemo. Tako se na vasi nismo približje seznanili z rastjo delovnih zadrug, v industrijskem centru nismo globlje analizirali borbe delavskega razreda proti vsem izkoriščevalcem, v nekem z malomeščansko miselnostjo preporenem kraju nismo skušali najti poti, po kateri bi izrinili iz ljudi ostanke stare miselnosti, v kraju, ki je bil nekoč znan po kulturno-prosvetnem delu, je pa sedaj v tem pogledu zamrl, nismo prav nič ukrenili za ponoven razmah ljudsko prosvetne dejavnosti. Našemu vzgojitelju se nudi vsak dan prilika za praktično uporabo pridobljenega znanja. Kako drugačno je delo takega vzgojitelja, ki je prežet z novo miselnostjo, od dela človeka, ki samo govori o določeni snovi, toda brez toplote in notranje prepričanosti! Z neprestanim prenašanjem izkustev mladini bi mogli pri tej doseči izboljšanje odnosa do dela, težnje po znanju, željo po spoznavanju ene ali druge pango našega gospodarstva ali kulturnega življenja. Prav tu pa še ne moremo pokazati na zadovoljive rezultate, čeprav nam je to cilj. Zakaj? Priznati moramo, da naša strokovna pripravljenost in metodični postopek še ne zadoščata, da nismo še našli pri vseh predmetih tistih izhodiščnih točk, ki bi pritegnile učence v interese, v njem nismo predramili mladostne energije za premagovanje ovir in naporov, nismo zanetili iskre, ki bi zagorela v plamen neugasljive žaje po znanju, po spoznavanju tisočletne borbe narodov Jugoslavije za uničenje izkoriščevalcev, borbe za osvajanje izsledkov napredne znanosti, uporabe izumov in iznajdb itd. Morda pa smo pri delu z mladino mnogokrat le preveč suhi, hladni, trezni in se borimo le za formalno izpolnitev učnega načrta? Marsikomu še se bo najbrže zdela izgubljena ura matematike, ako bi pri obravnavanju geometrijskih teles pogledal malo v vsemirje, botanike, ako bi spregovoril tudi o penicilinu, zgodovine, ako bi ob poglavju kmečkih uporov nekoliko širše obravnaval Aškerčevo Staro pravdo itd. Koliko večji uspeh bomo imeli, če bomo vnesli v svoje delo več vedrine, toplote, življenja!

Učitelj in profesor, ki mu je cilj vzgojiti socialističnega človeka, ne bo stremel samo za formalno izpol-

društva imajo brez dvoma svojstvene naloge in se zato tudi uspešno razvijajo. Toda o tem, ali ob vseh strokovnih društvih še obstaja posebna potreba po stanovskih društvih (učiteljev, profesorjev, univerzitetnih profesorjev itd.) in ali naj imajo strokovna ozir. stanovska društva sindikalni karakter, bo treba še precej razpravljati.

V sindikalnem delu prosvetnih delavcev Slovenije je današnja oblika sindikalnega dela pokazala v glavnem zadovoljive uspehe, zato tudi vsebina sindikalnega dela ni bila zavora ampak pobuda za pravilno in dosledno uporabo dialektičnega in zgodovinskega materializma. Prosvetni delavci teh oblik ne smatrajo za okorele, ker jih stalno prilagajajo svojem posebnemu delu. Razen tega so se take oblike sindikalnega dela pokazale za nujne zaradi enotnosti sindikalnega gibanja vseh fizičnih in duševnih delavcev v zvezi sindikatov Slovenije in so se mogli s takimi organizacijskimi oblikami solidarno povezovati tudi z ostalimi naprednimi prosvetnimi delavci v svetu.

nitvijo učnega načrta, ampak bo gledal na vsebino, ki je v njem zapopadana. Našel bo pri vsakem predmetu tiste momente, s katerimi bo vzgojno vplival na učenca in dijaka. V njih bo vzbujal čustva ljubezni do vseh, ki so mu ustvarili pogoje za njegovo današnjo življenjsko pot. Tako vzgojen mladinec bo stremel za znanjem, bo spoštoval ljudsko imovino, bo v kolektivno svoje interese podrejal interesom skupnosti, bo iskren tovariš, bo kulturn v družbi, bo samokritičen, bo pošten, bo ljubil svojo domovino in jo bo branil ob vsakem času.

Ali bo mogel do teh ciljev privedi mladina naš mladi učitelj, bodisi tisti, ki je redno obiskoval učiteljske, bodisi tisti, ki je absolvirati tečaj? Ako vemo, da je osnovna izobrazba prvih bila pridobljena s prekinitvami v vojnem času, pri drugih pa v kratkem času tečaja in da so se v težavnih prilikah pripravljali za izpite, ki so jih že ali jih še bodo opravili, moramo reči, da mnogo zahtevamo. Ali se ne bo vsak zaveden starejši učitelj vprašal, ali je mlademu pri tem delu pomagal, ali je sprejel mladega tovariša ali tovarišico s toploto, prisrčnostjo, s hvaležnostjo, ko mladi vrstnik izpolnjuje vrzeli v vrstah učitelstva? Ali upošteva, da so ti mladi ljudje sledili pozivu Partije, da so potrebni v poklicu, ki ni lahek, ki zahteva celega človeka. Marsikje si je po zaslugi starejšega učitelja mlajši že osvojil potrebne prijeme, vendar rezultati še ne zadovoljujejo. Zakaj ne? Pred kratkim je neka učiteljica, ki je komaj nastopila službo v neki oddaljeni vasi, odvrčala učiteljskiška od nadaljevanja šolanja, češ, poklic je težak, naj gre raje drugam. Res je, ni lahko biti učitelj v neki od prometnih sredstev oddaljeni vasi, vendar postane delo tudi tam tako pestro, tako živo, tako sočno, da ga ne bi zamenjal z nobenim drugim, kdor ga je zaživel. Nujno pa je, da mlademu učitelju starejši pokaže pot, po kateri bo premagal ovire in dosegel prve uspehe, ki ga bodo opogumili.

V mnogih okrajih so starejši že našli pot do mladih življenja in energije polnih in jim stoji ob strani. Starejši učitelj ve, da bo njegovo delo plodno le, če se nanj pripravi; to spoznanje mora posredovati začetniku, da ne bo ta že od kraja izgubil avtoriteto in da ne bo njegovo prizadevanje ostalo brez učinka. Vsak dober starejši učitelj, ki se vsakodnevno pripravlja, ve tudi, da to ni dovolj. Zato se po leposlovni, strokovni in politični literaturi, iz katere črpa snov za osvetlitev enega ali drugega predmeta. Tudi v mlajšem tovarišu bo zato vrednotil željo po tem načinu izpopolnjevanja.

V mnogih okrajih so medsebojne hospitacije stalna oblika pomoči. Z objektivno kritiko se izpopolnjuje delo mlajših, neizkušenih učiteljev. Tem so nasveti vodilo za dosigo vzgojnih ciljev.

Nešteto pa je še problemov, ki se morejo obravnavati v neuradni obliki, v razgovoru, najbolje ob konkretnem primeru, ki se pojavi. Uspeh mladih učiteljev bo večji, če bodo ti dobivali stalno pomoč od starejšega, izkušnejšega učitelja, ki je dober tovariš in ki veruje v zmago socializma.

Starejši učitelj bo vključil mlajšega tudi v delovno okolje, seznanil ga bo z osnovnimi gospodarskimi in kulturnimi značilnostmi službenega kraja. Seznanil bo novince s predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij, ki mu bodo potem stali ob strani pri reševanju materialnih problemov šole.

Doslej smo se tako starejši kot mlajši izgovarjali, da nimamo časa, da imamo take ali drugačne kampanjske akcije, da moramo pomagati tej ali oni organizaciji z drobnim delom, ki smo ga tudi zares opravljali. Vse to nas je oviralo pri naših osnovnih dolžnostih. Se vedno bodo ostale nekatere politične akcije, v katerih bomo vsi sodelovali, vendar je resolucija III. plenuma jasno nakazala, kaj je naša osnovna dolžnost: »Vzgjati v šolah novega svobodnega in odločnega socialističnega človeka.« Za to delo moramo angažirati vso aktivnost prosvetnega kadra.

Za izvršitev nalog pa je potrebna vztrajnost in nenehno prepričevanje okolice o veliki vlogi prosvetnega delavca v graditvi socializma in prav posebej socialističnega človeka. Za vsakega učitelja in profesorja, mlajšega ali starejšega, pa bo zavest, da je dosegel od Partije in ljudstva zaželeni uspeh, največje priznanje.

Ali so absolventi strokovnih šol pravilno zaposleni v operativi?

V tej borbi za vzgojo novih kadrov je prav posebno važen problem vzgoje srednjih strokovnih kadrov, ki jih moramo v prvi petletki v vsej Jugoslaviji vzgojiti 90.000.

Pri vzgoji kadrov pa ni važna samo kvantiteta, temveč moramo uporabiti vse sile, da vzgojimo kvalitetni kader.

Zaradi novih, najrazličnejših pogojev v gospodarstvu se je v šolah izvršila tudi specializacija študija v najrazličnejših smereh in to v nižjih, srednjih in visokih šolah.

Morda smo šli pri specializaciji pouka v šolah marsikje predalec. Na to je opozoril tudi III. plenum CK KPJ, ki je priporočil, da se daje dijakom v šoli predvsem splošna tehnična izobrazba, absolventi pa naj se specializirajo v operativi.

Na konferenci v Bakru meseca julija 1950, kjer so se sestali strokovnjaki iz vseh krajev Jugoslavije, smo eliminirali nekatere odseke na srednjih strokovnih šolah, oziroma jih združili.

Z zaključnim izpitom pa se vzgoja strokovnih kadrov ne konča, pač pa se mora nadaljevati v operativi. Za nadaljnje usposabljanje kadrov v produkciji in ustanovah je določena z uredbo pripravniška doba.

V tem času se morajo absolventi srednjih in visokih šol strokovno tako dvigniti, da bodo kos nalogam, za katere so se šolali in ki jih čakajo v produkciji ali ustanovi. Prav tako morajo podjetja in ustanove, oziroma njihovi vodilni kadri posvetiti pripravnikom vso skrb, nenehno jih je treba vzgajati in učiti.

V produkciji morajo absolventi pripravnikom dodeliti dobremu strokovnjaku, ki ga mora pri delu učiti, pregledovati delo, ugotavljati njegove napake in ga na te tudi opozarjati. Nikdar pa ne smemo novince-pripravnikom pri delu prepustiti samemu sebi z izgovorom, da nimamo časa. Tako je n. pr. potrebno gradbenemu inženirju v operativi dodeliti 2 do 3 tehnične pripravnike, da jih v dobi 2 let vpelje v praktično delo. Šele nato bo tehnik, ki ima zanimanje za stroko, sposoben za samostojno delo. Zavedati se moramo, da so se morali tudi starejši kadri v pripravniški dobi učiti in da noben tehnik ali inženir ni prišel iz šole kot pečen strokovnjak.

Večkrat slišimo iz raznih podjetij in ustanov, da absolventi visokih, srednjih in nižjih šol ne prinašajo s seboj dovolj strokovnega in splošnega znanja in da zato niso uporabni pri delu. Vso krivdno vale na šolo, češ, da jim je dala premalo podlage za praktično delo. Pogledimo resnici v oči! Vedeti moramo, da nudi šola dijakom samo solidne temelje v strokovnem znanju in splošni izobrazbi. Seveda ne vsem dijakom, ker prihajajo danes tako na visoke, kakor tudi na srednje strokovne šole tudi taki dijaki, ki nimajo dovolj predizobrazbe, niti dovolj zanimanja za stroko, ki jim manjkajo vztrajnost, smisel za točnost in smisel za odgovornost. Konkretno: na Gradbeni tehnikum se je v šolskem letu 1949/50 vpisalo v prvi letnik 325 dijakov, katerih povprečna gimnazijska ocena je znašala plus zadostno. Razumljivo je, da taki absolventi, ki gredo skozi strokovno šolo, ne bodo prinesli v operativno najsolidnejše osnove. Prav zato je absolventom v operativi posvetiti še več pažnje pri strokovnem dviganju med pripravniško dobo.

Po informacijah, ki smo jih dobili iz operativne, so absolventi, ki so končali Gradbeni tehnikum z odličnim, prav dobrim in dobrim uspehom tudi v operativi takoj uporabni, posebno še, če jim starejši kadri nudijo pomoč pri delu. Težko pa se uvajajo v delo slabi dijaki. Zato moramo pri vpisu dijakov gledati bolj na kvaliteto kakor na kvantiteto, saj plan kadrov s tem ne bo trpel prav nobene škode.

V šoli je pouk sistematičen. Vsak predmet je organska celota dijakov prikazana od najelementarnejših začetkov do zaključne faze. Prav tako tvorijo vsi predmeti skupaj celoto. Le na ta način dobi dijak solidno in pregledno osnovo za nadaljnje delo v praksi.

Način dela v proizvodnji pa je drugačen. V operativi dobi mladi inženir ali tehnik nalogo, reševati mora probleme, ki so sestavljeni iz detajlov, ki se jih je v šoli učil pri posameznih predmetih. To pa dela začetniku težave, ker se takoj še ne znajde, čeprav v bistvu panogo obvlada.

Res in pravilno je, da naše novo socialistično šolstvo teži za tem, da poveže pouk s prakso s pomočjo delovne šolske prakse, s filmi, predavanji izven šole, z ekskurzijami, kjer vidijo dijaki najnovejše tehnične pridobitve itd., vendar je šolam kljub temu nemogoče fabricirati dobre strokovnjake — že usposobljene za samostojno praktično delo v operativi.

Novi učni načrti za štiriletno šolanje so že mnogo boljše od prejšnjih in povezujejo šolo z delom v praksi. Učni načrt Gradbenega teh-

nikuma predvideva, da bo moral vsak dijak IV. letnika napraviti operativni elaborat, seveda še pod neposrednim nadzorstvom profesorjev. Na ta način se bo olajšal prehod absolventov iz šolskega strokovnega dela k praktičnemu v proizvodnji.

Prilagoditvena doba v operativi pa naj dve leti še nadalje vzgaja absolvente, in sicer v specializaciji, za katero se je bil odločil že v šoli, tako, da se bo seznanil z vsemi važnimi deli. Gradbeni tehnik na primer z organizacijo podjetja, gradbenim poslovanjem, normami, analizo cen, risanjem detajlov, manjšimi statičnimi računi, gradbenimi predpisi ter zakoni itd.

Operativna dela v tem pogledu marsikje napake, ker zaposlujejo absolvente tako, da ti ne pridejo do dela, za katerega so se šolali. Včasih jih zaposluje tudi samo administrativno, ali pa jim nalaga pretežke naloge, katerih po svoji teoretični izobrazbi ne zmorejo. Prav nič nenaodno ni, da dobi novepečeni absolvent, ki se je šolal v arhitektonski smeri, naloge, ki bi jih dejansko moral vršiti geometer. Res, da se v zadnjem letniku uči dijak osnov praktične geodezije, vendar le toliko, kolikor je potrebuje pri visokih gradnjah. Drugi primer: absolvent Gradbenega tehnikuma je kmalu po prihodu v operativno dobil nalogo, da pripravi statične račune in armaturne načrte za industrijsko dvorano s žerjavovo progo. Razumljivo je, da je reševanje takih nalog za novince pretežko. Poleg tega moramo poudariti tudi važno dejstvo, da prihajajo danes v operativno zelo mladi tehniki, stari komaj 17 let. Tak absolvent je premlad, da bi se

Skrb za vzgojo učiteljskega naraščaja

Dobršen odstotek v vrstah učiteljskega naraščaja tvori mlajše učiteljske, ki je šlo skozi pedagoške tečaje. Razvoj našega šolstva, zaposlovanje učiteljskega po drugih šolah in ustanovah v stroki in izven nje ter odhajanje starejših učiteljev v pokoj, bodo zahtevali tudi v bodoče vse večji dotok novega naraščaja. Učiteljska nam v nekaj letih še ne bodo dala dovoljnega števila absolventov, da bi zamašili najbolj vidne vrzeli po šolah širom republike. Zatekati se bo treba tedaj tudi še v bodoče k pedagoškemu tečaju. Ministrstvo prosvete je že razpisalo nov tečaj in namerava organizirati še nadaljnje.

Splošna zahteva socialistične družbe je dvig kvalitete proizvodov in tako nujno tudi kvalitete dela. Priče smo presenetljivih uspehov v vrstah delovnega ljudstva. Upravičeno zahtevamo tudi od naše prve splošno izobraževalne, to je osnovne šole čim boljših uspehov: dobro, vsestransko razvito in vzgojno mladi, oboroženo s trdnim znanjem, ki bo sposobna graditi socializem. To bomo dosegli s kvalitetnim šolskim in pedagoškim delom, s kvalitetnim poukom. Tak pouk pa zahteva učni kader visoke strokovne in ideološke ravni. Pri takih ugotovitvah nastaja vprašanje ali nam pedagoški tečaji dajo tej zahtevi ustrezajočo učiteljski naraščaj?

Nimajo prav tisti, ki z omalovažujočo kretnjo izražajo svojo nekritično mnenje: češ: kam plovemo, učiteljsko pa tako, sami tečajniki! Preoptimistično zro na problem pa tudi tisti, ki ga postavljajo v najlepšo dnevno svetlobo. V našem šolstvu in v celotnem našem široko ljudskem kulturno-prosvetnem žitju in bitju je in ostane to pereč problem.

Skrbno sestavljena statistika bi nam namerala predočila zanimivo in poučno sliko razvojne poti absolventov prvih tromesečnih tečajnikov iz leta 1945. Koliko teh je na drugih morda odgovornih mestih v stroki in izven nje? Koliko jih je rednih ali izrednih slušateljev VPS? Koliko jih je položilo že strokovni diplomski, predhodni izpit in s kakim uspehom? Koliko jih še ni pristopilo k izpitu in životari brez haska in na škodo šoli in skupnosti?

V okraju, kjer sem deloval več let, je bilo okrog 80 učiteljev — pripravnikov tečajnikov. Vključevanju, rasti in vsestranskemu dviganju teh mladih tovarišev je okrajno poverjeništvu posvečalo dokaj pozornosti. Slika je bila nekako taka: Dobra četrtina tečajnikov je bilo v vsakem pogledu kos odgovorni nalogi ljudskega učitelja. Smelo trdim, da niso v ničemer zaostajali, temveč so v marsičem prekašali povprečno dobrega kvalificiranega učitelja. Nekaj od teh jih je že na VPS. Nad 1/4 jih je pokazalo zadovoljivo povprečje, ostane pa ni pokazal niti volje niti vneme ne za učiteljevanje, ne za lastno izpopolnjevanje, ker je zašel v tečaj in v učiteljski poklic po naključju.

Gotovo vpliva na razvoj in rast učiteljev tečajnikov več pozitivnih in negativnih činiteljev. Presegalo bi okvir tega članka te obširno ana-

mu smeje nalagati težje naloge. Zato je pravilno, da se bo v bodoče za sprejem v srednje strokovne šole zahtevalo nižjo gimnazijo s štirimi razredi in nižjim tečajnim izpitom in da se je šolanje na tehnikumih podaljšalo na štiri leta. Stremeti moramo, da se bo študij na tehnikumih razširil na pet let. Le tako bo šola lahko poslala v operativno strokovno dobre in zrele absolvente. Zakaj je v produkciji še marsikje nepravilno mišljenje, da prihajajo absolventi slabo pripravljeni v operativno?

1. Ker nepravilno gledajo na naloge šole pri vzgoji kadrov.

2. Ker so absolventi v operativi nepravilno zaposleni, dobivajo premalo podpore in pomoči in se jim ne daje možnost, da bi se strokovno pravilno razvijali.

3. Res pa je tudi, da se nekateri pripravniki sami premalo brigajo za svoj nadaljnji strokovni razvoj, ker ne opozarjajo svojih šefov na to, da so nepravilno zaposleni. Nekateri pa celo nimajo zanimanja in smisla za stroko ter potrebnega čuta dolžnosti in odgovornosti; vendar so taki primeri osamljeni.

Po dveh letih zaposlitve v operativi mora absolvent visoke in srednje strokovne šole opraviti strokovni izpit in prav tu pokaže, ali je v šoli pridobil znanje prilagodil praktičnemu delu v operativi. Prav pri strokovnih izpiti opazimo, da so marsikje pripravniki nepravilno zaposleni v operativi, ker ne znajo samostojno izvršiti nalog, ki jih predvideva pravilnik za polaganje strokovnih izpitov.

Ce bodo podjetja pravilno razumela naloge in namen šole, kakor tudi namen pripravniške dobe v operativi ter posvetila absolventom visokih in srednjih strokovnih šol potrebno pozornost in pomoč, potem bomo imeli v produkciji res kvalitetne strokovne kadre.

metodičnem izvajanju zahtevanega učnega načrta.

3. Časovno naj tečeje tečaj vzporedno z rednim šolskim letom, ko so mogoče hospitacije, nastopi in ko je učiteljsko na službenih mestih.

4. Imeti morajo vsaj osnovne materialne pogoje za normalen potek življenja gojencev v konviktu in preskrbljeni morajo biti z učbeniki ter drugimi učnimi pripomočki.

5. Prvenstvo naj se sprejemajo v tečaje starejši mladinci, ki so življenjsko razgledani, ki poprej niso imeli možnosti šolanja, ki se žele izobraziti in čutiljo veselje do učiteljskega poklica. Ti s svojimi izkušnjami, z vztrajno vnemo in marljivostjo dosegajo uspehe in pogoje, da postanejo ljudski učitelji. Zanje naj ne bi veljala stroga zahteva po šolski kvalifikaciji (dovršena nižja gimnazija). Za mlajše pa se naj zahteva najmanj uspešno dovršena nižja srednja šola. Starostna doba naj obsega starost od 17 do 30 leta.

6. V posameznih tečajih naj ne bodo le tečajniki s področja ene oblasti, temveč pomešani iz vseh predelov republike. Tako se bodo med seboj seznanjali mladinci sami, spoznavali bodo nove kraje in ljudi in se otresali škodljivega »lokalpatriotizma«.

7. Absolventi tečajev morajo službovati vsaj leto, dve na večoddelčni šoli pod vodstvom izkušenega, prizadevnega tovariša, da se uvedejo v delo, da jim tako rekoč zrastejo krila za samostojen stal.

8. V tej dobi naj bodo stalno delni pomoči in skrbi šolskih inštruktorjev, ki jim vodijo prve korake na poti v vzgojiteljski poklic. Šolski inštruktor jih mora najmanj

dvomesečno enkrat obiskati in jim dati instrukcije, napotil in vzpodbud za nasveti in s praktičnim delom. Poleg takega individualnega inštruktorskega dela pa prirejajo inštruktorji od časa do časa s pomočjo učiteljev praktikov še pedagoške dneve s praktičnimi demonstracijami pedagoške in obče prosvetne dejavnosti pedagoškega delavca. Hkrati pa skrbje in jim omogočajo študij in priprave na izpite.

Poleg čuječe pozornosti in dejanske pomoči šolskega inštruktorja naj bodo mladi učitelji deležni vsestranske podpore svojega sindikata. Starejše učiteljsko naj iz razumevanja potreb v šolstvu, iz ljubezni do mladine in tovariških odnosov do najmlajših tovarišev le tem stoji ob strani s svojimi izkušnjami. Samoumevno je, da morajo biti mladi pripravniki samoiniciativni, pokazati morajo najboljši odnos do dela in lastnega izpopolnjevanja ter do starejših tovarišev. Te lastnosti naj prinesejo s seboj iz tečajev kot plod vzgoje v tečaju.

9. V drugi polovici drugega službenega leta tečajnikov naj priredi prosvetna oblast škrbno pripravljene 4—6 tedenske dopolnilne tečaje. V teh tednih bodo tečajniki temeljito ponovili pod strokovnim vodstvom gradivo iz predmetov za diplomski izpit, ki ga polagajo takoj ob koncu tečaja.

Ob taki nenehni skrbi in sistematični vzgoji tečajnikov pedagoških tečajev od sprejema v tečaj do položitve diplomskega izpita bomo pripravili in vzgojili dober učiteljski kader, ki mu bo ljudstvo in njegova oblast lahko zaupala izobrazbo in vzgojo mladega socialističnega rodu.

POROČILO o violinskem tečaju

Od 24. do 31. avgusta se je vršil na Akademiji za glasbo v Ljubljani izpopolnitveni tečaj za učitelje in profesorje violine na nižjih glasbenih šolah v Sloveniji. Tečaja, ki ga je organiziralo Ministrstvo za znanost in kulturo, se je udeležilo 25 violinskih pedagogov, vodil pa ga je rektor Akademije za glasbo prof. Karlo Rupel.

Potreba po tem tečaju je nastala zaradi naglega razvoja naših glasbenih šol, ki so nujno pritegnile v učni kader precej violinistov, zaposlenih sicer v drugih poklicih. Razumljivo, da je ta kader zelo neenotno. Muzikalna vzgoja teh violinistov je bila zelo različna in tudi glede tehnike se njihovi pogledi razlikujejo. Povsod je bilo doslej mnogo dobre volje, vendar marsikje ni bilo pravega prijema v metodičnem ali v čisto tehničnem pogledu. Pa tudi ta prva faza violinškega pouka v našem glasbenem šolstvu ni brez uspehov, saj se je

dvignilo število naših mladih violinistov od 160 na 660.

Na tečaju se je poudarila važnost vzgoje mladih violinistov, odnosno važnost vzgojnega dela naših glasbenih učiteljev. Povečani dotok mladih, nadarjenih violinistov jamči, da državi v doglednem času ne bo več treba izdajati deviz za inozemske glasbenike, ki igrajo v naših opernih in simfoničnih orkestrih.

Tečaju so kandidati sledili z velikim zanimanjem. Za vsakim dopoldanskim predavanjem se je redno razvila živahna diskusija, dočim so se vršili v popoldanskih urah specialni praktični kurzi s posamezniki.

Ob zaključku so tečajniki sami ponovno poudarili izredno važnost tečaja in se zahvalili Ministrstvu za znanost in kulturo za zamisel. Razšli so se z zavestjo, da je pomenilo to skupno razmišljanje o metodah violinškega pouka mejnik v njihovem pedagoškem delovanju. V. J.

Četrtek — pouka prost dan

Dasi z zamudo, vendar je dospel v naše roke Učni načrt za osnovne šole, ki je veljaven za tekoče šolsko leto. Menda ni treba naglasiti, da bi bilo v korist šolskega dela in uspeha, če bi učiteljsko dobilo načrt v svoje roke pravočasno. Dva tedna dela — tavanja brez načrta — sta že za nami, prav toliko časa treba, da bo sestavljen podrobni učni načrt, prvi kazipot za delo v razredu.

Z novim načrtom je — gotovo in dopustne mere — vrnjena učiteljsvu »Stara pravda! Na šolah, kjer poučuje ista učna moč v dopoldanskih in popoldanskih urah, je uve-

den četrtek kot pouka prost dan. Tak pouk je uveden gotovo na vseh enorazrednicah in ta tip šole je posebno razširjen v Slov. Primorju.

Učiteljsvu na enorazrednicah je s tem ustrezno. Kajti če delaš v razredu dopoldne in popoldne do 16. ure, opraviš vestno pripravo na pouk za naslednji dan, sodeluješ na sestankih in v množičnih organizacijah, si edini predavatelj na večernih tečajih, vodiš pevsko in dramske skupine, ti večkrat ne preostane časa, da prečitáš dnevni časopis, kaj šele, da se poglobiš v strokovni in ideološki študij, ki je slehernemu učitelju toliko potreben!

A, glejte! »Učni načrt« ni bela vrnala! Kar je zapisano, ne drži! Učiteljsvo se še ni poglobilo v »Učni načrt«, še ni izdelalo urnikov s prostim četrtkom, že sledijo okrožnice o spremembah, odnosno te seznanjajo s spremembami ker ustno v pisarni okrajnega poverjeništvu za prosveto, kakor je primer v Sežani. Četrtek da ni pouka prost dan, če ima učitelj v razredu manj kot 30 otrok! Glejte no! 30 otrok! Zakaj ni označena meja prostega četrčka s 25 otroki? Ali s 50? Morda je 30 tako prijazno število, ker je Kristus začel učiti s 30 leti! Pa še ti, tov. tečajnica, poučuj 30 otrok, čeprav ti je le 18 let!

Znan je primer, da ima tečajnica v šoli 29 otrok in njen četrtek torej ni prost; na sosedni šoli ima tečajnica 32 otrok in četrtek je prost! — Mar je ena teh zaradi TREH otrok že toliko zgrajena, da ji študij ni potreben?

Mar je že pozabljeno, koliko smo učitelji odročnih enorazrednic tarnali zadnji dve leti, ker nismo imeli možnosti nabaviti si v okrajnih ali drugih središčih najpotrebnejše obleke in obutve in nismo mogli k zobozdravniku?

Vprašujemo: Kdaj bo napočil dan, ko bodo izdane naredbe veljale za vse enako?

Naša zahteva je: Prosti četrtek veljaj za vse učiteljsvo, ki poučuje v dopoldanskih in popoldanskih urah!

PISMO

mlademu tovarišu iz okraja Slovenj Gradec

Zelci bi Vam odgovorili na Vaš naslov, a žal je pismo nepodpisano in brez naslova. V bodoče kar korajžno s polnim imenom na dan. To je odkrito in pošteno.

Vaša skrb je nepotrebna. Prosvetna oblast je ob pomanjkanju učiteljev prirejala učiteljske tečaje za usposobljenje mladih učiteljev tudi zaradi tega, da omogoči vstopiti v vzgojiteljski poklic vsem onim, ki imajo veselje do tega poklica, a jim iz različnih vzrokov doslej to ni bilo mogoče. Tečaj s položenim predhodnim izpitom in maturo je enakovreden izobrazbi na učiteljski. Saj že lepo število mladih učiteljev s tečajem, ki so že maturirali, danes nadaljuje študij na Višji pedagoški šoli. Res je, da so to najboljše, ki so polagali izpite s prav dobrim in odličnim uspehom in so se v šoli dobro pokazali. Mislim, da ne bomo nikogar žalili, če rečemo, da mnogi mladi učitelji s tečajem prav nič ne zastajajo za učitelji, ki imajo učiteljska. To je pač odvisno od njih samih. Treba se je učiti, pripravljati se na pouk in zopet učiti. Le z učenjem je mogoče pridobiti znanje, ki ga naj ima učitelj, pa naj je končal tečaj ali učiteljske. Preko 600 mladih učiteljev s tečajem si je že pridobilo polno učno usposobljenost za maturo. Polagali bodo še strokovni izpit kot učitelji z učiteljskem. Ako se učitelji s tečajem tako usposab-

ljajo za učiteljski poklic, ni nobene nevarnosti, bilo bi nezakonito, če bi jih prosvetna oblast odpuščala iz službe, ko bo že dovolj učiteljev z učiteljskem.

Zal pa, da lepo število mladih učiteljev ne polaga izpitov in ne diplome. Ti tovariši se ne uče, imajo tisoč izgovorov in verjetno — tudi ne znajo mnogo.

Prosvetna oblast že danes izloča iz vrst učiteljev one, ki s svojim delom ne kažejo nobenih uspehov. Tu ne gledamo ali je tak učitelj s tečajem ali z učiteljskem. Učitelji s tečajem, ki se ne uče, ne študirajo in ne polagajo izpitov in ne maturirajo bodo — jasno, prej ali slej zapustili učiteljski poklic, a to ne zaradi tega, ker so »tečajniki«, temveč zato, ker si niso pridobili usposobljenosti za učitelja. (Prav bi bilo, da mladih tovarišev s tečajem ne označujemo s »tečajniki«. Učitelj, ki ima maturo, je učitelj brez vsakega pridotka k poklicu.)

Anonimnemu piscu iz Slovenj Gradca in vsem, ki imajo iste težave in bojazen, pa zelo iskreno svetujemo: Učite se, polagajte predhodne izpite, položite maturo in še strokovni izpit, pa ne boste v prosvetni službi nikoli odvišni. Se najmanj pa boste odvišni, ako bo vaše vzgojno in učno delo dobro, da bo s prakso in študijem rasla nenehno vaša strokovna in obča izobrazba. L.